

effectief is. Uit het vele onderzoek naar de effecten van healing environment zijn wetenschappelijk bewezen resultaten gekomen: evidence based design, wordt dit genoemd. Je moet goed weten welke onderdelen van het design in het kader van healing environment voldoen aan het evidence based design, en welke onderdelen mogelijk een positieve bijdrage leveren, maar waarvan de effectiviteit niet wetenschappelijk bewezen is."

Wat zijn de kenmerkende ontwerpprincipes van healing environment?

Er zijn vier aspecten die bewezen effectief (evidence based) zijn: groen en uitzicht op groen; geluid (de akoestiek moet in orde zijn); ventilatie en frisse lucht; licht en verlichting. Verder zijn heel belangrijk (maar niet bewezen effectief): de menselijke maat; kleurgebruik; materialisatie; routing (natural mapping). Al deze aspecten samen noem ik het healing design."

Als het allemaal zo ingewikkeld ligt, waarom is healing environment dan toch interessant?

"Nu, natuurlijk omdat het healing design het werkerrein van onze beroepsgroep is! En, niet alleen voor

ziekenhuizen en zorginstellingen is dit interessant, ook voor het scheppen van binnenruimtes in kantoren, scholen en dergelijke, zijn de uitgangsprincipes niet verkeerd, dus doe er je voordeel mee. Kennis van de uitgangsprincipes maakt het bovendien makkelijker om goede, slimme keuzes te maken bij je ontwerpen."

Hoeveel mensen zouden er baat bij kunnen hebben?

"Het is altijd handig om even te weten over welke omvang je praat, in cijfers. In Nederland zijn ongeveer 100.000 mensen woonachtig in een verzorgingshuis of verpleeghuis, 30.000 mensen wonen intramuraal in een algemeen instituut voor gehandicaptenzorg en er zijn 145 ziekenhuizen met samen 46.000 bedden. Je kan dus stellen dat iedere dag zo'n 176.000 mensen in een zorginstelling of ziekenhuis verblijven. Hiernaast worden de specialisten en de huisartsen dagelijks bezocht door 150.000 mensen. En verder zijn er nog de (niet-zieke) bezoekers en de medewerkers (400.000) van deze instellingen. Vaak wordt aangegeven dat een healing environment, bijvoorbeeld in een ziekenhuis, belangrijker is voor de medewerkers dan voor de patiënten die er verblijven. Immers, medewerkers brengen veel meer tijd in deze ruimtes door."

Meer weten?

Kijk op de website van Petra Jansen, Care & Cure Design, www.careencuredesign.nl, lees het boek van Noor Mens en Cor Wagenaar, Healing environment - anders bouwen voor betere zorg (STAGG, 2009) of surf naar wikipedia (Engels) voor nuttige verwijzingen.

Reageer op dit artikel op www.bni.nl/magazine

Licht en verlichting in verzorgingshuis
Onze Stede in Steenbergse

tekst en beeld: Maja Kozel

Edge of Arabia

Edge of Arabia Terminal, vertaling:
We zitten allemaal in hetzelfde schuitje.

Door een vriendin, redacteur bij kunstmagazine Canvas, werd ik uitgenodigd voor een aantal tentoonstellingen en het openingsfeest van Art Dubai. Art Dubai is de grootste kunstbeurs van het Midden-Oosten die elk jaar plaatsvindt in de Madinat Jumeirah in Dubai.

De kunstscene in Dubai maakt een nogal elitaire indruk: kunst wordt bewonderd in gestylde design-galeries waar mensen komen om te zien en gezien te worden. Toen ik in het Dubai International Financial Centre een van de reizende tentoonstellingen bezocht, werd ik aangenaam verrast. Al bij de ingang van de tentoonstelling Edge of Arabia Terminal, kreeg ik een heel andere indruk: een conceptuele en experimentele tentoonstelling met diepgang. Het interieur had een open structuur en de sfeer van een industrieel gebouw dat nog onder constructie was. Heel vernieuwend in Dubai.

Edge of Arabia werd opgezet door een groep Saudi-sche en Britse kunstenaars in 2003. Samen trokken ze door Saudi-Arabië op zoek naar kunstenaars die

In elke Intern bericht BNI-lid Maja Kozel vanuit Dubai over wat zij meemaakt en welke ervaringen zij opdoet in de Verenigde Arabische Emiraten.

de kunst van het land wilden promoten. Tegenwoordig is dit een groep kunstenaars uit verschillende steden in Saudi-Arabië; Jeddah, Makkah, Dhahran, Abha & Khamis Mushait. Met disciplines als fotografie, schilderkunst, sculptuur, video en installaties. Hun werk is de vertaling van de complexiteit en de diverse realiteit van het leven in de 21ste eeuw in Saudi-Arabië.

‘De kunstscene in Dubai maakt een elitaire indruk’

Mijn afstudeerscriptie ging over het fenomeen wachten, over het in-transit zijn in de lost- en junkspaces die we tegenkomen als we reizen. Voor mijn gevoel geeft de tentoonstelling Edge of Arabia Terminal een perfect beeld van wat we ervaren als we op een vliegveld komen om aan een reis te beginnen. Bashar Al Shoogi, de curator van de tentoonstelling, schrijft als inleiding op de expositie. "Terminal is een tentoonstelling van verschillende installaties, die de bekende opstelling van een luchthaven nabootst. De tentoonstelling gaat uit van de volgende thema's; reizen, transport(atie), stroming en beweging. Er zijn verwijzingen naar aspecten van privacy, personal space, security en identiteit. Kunst is de leidraad. De tentoonstelling geeft een uniek en een onvoorspelbaar perspectief op de hedendaagse cultuur in Saudi-Arabië en benadrukt lokale en globale kwesties in een dramatische stroming."

Een van de organisatoren over de tentoonstelling zei het in inspirerende woorden: "At the heart of the project is a belief that art transcends linguistic, religious and political barriers and is often the most accessible point of connection between cultures."